

Te Peretitenira'a *No Porinetia farani*

PIHA PUTURA'A PARAU 'API

Mahana piti 24 nō mati 2020

Te mau Fa'aotira'a a te 'Āpo'ora'a a te mau Fa'aterehau

Tapurahia te papahi 'e te aahi i roto 'i te apaparaa maa PPN

No te paruru i te hoani i mua i te mau tapihoora ti'a ore 'i roto 'i teie pu'etau fifi faatupuhia e teie ma'i COVID-19.

Ua faaoti te Apoorahau e tapura 'i te papahi e te aahi tapupu i roto i te apaparaa o te mau maa amu rahihia PPN.

Tauraa i te huru numeraraa i te mau tarifa raau e faaho'ihia nei

I Porinetia nei ua haamauhia te mau tarifa raau 'i ni'a i te mau tarifa hoo i farani.

I farai, ua topa te mau tarifa o te mau raau i muri mai i te faaotiraa ture i ni'a i te tuhaa fatuhia e te mau taote hoo raau, o tei mana i te 1 o tenuare 2015, na te reira i ha'uti i te tarifa raau i Porinetia nei. No te paruru i te moni ava'e a te mau fatu fare raau o te fenua nei, o te ore ho'i e fana'o nei i te tauturu fana'ohia i farani, ua faaoti na te faatereraahau i te ho'e numeraraa taa'e i 2015 ra.

Na roto i te mau tauraa i ravehia i farani e i te fenua nei e mea ti'a i a rave ruhia te faatiti'aifaroraa tano. Ua faaoti te Apoorahau i te numeraraa taa'e o te mau tarifa raau niuhia 'i ni'a i i'a i te mau tarifa o te fare tapihaa tute orehia i Farani na reira te tape'araa i te api i ni'a i te faito teitei o te apaparaa raau.

Tarena ohipa a te piha matutu a Porinetia

Ua haamana te Apoorahau i te tarena matutu a te ISPF no 2020 mai teie i raro nei:

- Te 3raa o te titorotororaa i ni'a i te ohipa
- Te 2raa o te titorotororaa « Fetii e Fenua »
- Te titororaa i ni'a i te faa'ohiparaa moni a te mau utuafare
- Te haamauraa i te titororaa i ni'a i te faa'ohiparaa reo
- Te titororaa i ni'a i te moni vaiihohia mai nei e te ratere pahi
- Titororaa i ni'a i te tuatiraa tarifa i rotopu i te mau fenua na te aramoana
- Tamau raa i te tutapaparaa o te RP

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00

- Haamauraa i te ho'e haaputuraa parau itenati i Porinetia nei
- Haamaita'i i te natiraa parau turama i rotopu i te mau piha ohipa ate Hau.

Te tahi, e pia ru te ISPF i te mau parau haapapa o te imiraa faufaa no 2019^e te mau numera hope'a o te imiraa faufaa no 2017.

Te mau tarifa mori i te 1 o eperera

Na roto i te vaivai noa o te mau tarifa itehia i ni'a i te matete o Singapour, ua faaoti te Apooraaahau e tape'a noa i te mau tarifa o te mau mori i ni'a i te tarifa tahito no eperera 2020.

Te nuuraa 'ô te 'ôpuaraa faa'âpîraa 'oire 'ô Pirae

'Â tahi matahiti tō te 'oire 'ô Pirae, te faatereraahau nō te nohoraa, te Piha ohipa nō te nohoraa 'e nō te 'oire, tūtavaraa mai 'e te mau 'âmaa tâpiri 'i ni'a 'i teie 'ôpuaraa faa'âpî 'i te faa 'ô Nahata nō te haamaita'i 'i te oraraa 'o teie huiraatira 'e pârahi nei 'i reira.

'Uâ putuputu te toruraa 'ô te tōmite pairati 'a te 'oire 'i te 28 'ô fepuare nei. Te tumu parau 'iâ faaotihia te ohipa rû 'e ti'a 'iâ ravehia. 'I te pae 'o te pâururaa 'i mua 'i te mau 'ati natura, te tâtâ'iraa 'i te mau fare 'e vai nei 'e te paturaa 'i te mau nohoraa 'âpî 'iâ au 'i te hinaaro 'ô te huiraatira.

Te tuhaa fenua tâpiri 'i te tahua fahoraraa pua'ahorofenua te tahi ia râve'a nō te mau nohoraa 'e te tuhaa fâreireira taata nō te tu'aro anei nō te ta'ere anei.

Te tahi 'ôpuaraa rû nō te huiraatira, 'ô te haamaita'iraa 'i te taheraa anavai, te tâtâ'iraa 'i te mau aroa.

Nâ teie mâtuturaa nei 'e faa'ite mai 'i teie mau 'ava'e 'i muri nei, 'i te tapura faufaa titauhia nō te arat'i 'i teie 'ôpuaraa rahi.

Faa'oreraa 'i te 35raa o te faa'iteraa a te piha rautea

No te u'anaraa mai teie ma'i COVID-19 ia au i te faaueraa a te OMS o tei parare roa na te ao nei, e te mau fifi o te ea i Porinetia nei e te faaueraa a te Faatereraa fenua i a faaea te taata i te fare, na teie mau tumu ravehia e te Tomitera teitei e te Peretiteni o Porinetia i a faa'eta'etahia teie mau faaueraa, no te tape'a i te parare o teie mai' i ni'a i te fenua nei.

E no te faatura i teie mau faaueraa no te paruru ihoa i te nunaa, ua faaoti te Apooraaahau e faa'ore i te faa'iteraa a te piha rautea 2020 o tei tarenahia no tetepa e novema. Inaha e no te poto roa te taima faaineineraa a te Piha Rautea o ia e arata'i nei i teie oro'a, i te pae anei o te tata'uraa matete, aita te pahonaraa e rave rau i tae mai i roto i te pu'etau faa-au-hia.

'ôpuaraa ture Fenua nō ni'a 'i te maita'i 'e nō hea mai te mau tauihaa faa'apu

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00

Nô te haafaufaa 'e nô te pâruru 'i te mau hotu nô roto mai 'i te mau taamotu mai te vanira Tahiti, 'uâ faatae te 'Apooraahau 'i te 'ôpuaraa ture, 'i te 'Apoora rahi, 'iâ hi'opo'ahia mai teie 'ôpuaraa ture Fenua nô te haafaufaa 'i te mau hotu faa'apu, tô te aru, te rima'î aore râ te mâa 'e te mau hotu moana.

Nâ teie faaueraa mana 'e nehenehe ai 'e faatâipe 'i te mau hotu rau nô roto mai 'i te mau motu, 'ô te pihia « appellation d'origine » tu'atiraa ia 'e te taïpe pihia « label rouge » 'i farani. 'Ê titiro roa hia te mau fârii tao'a, nâ te reira 'e faaâra 'i te hōani 'i te maita'i 'ô tauâ tao'a nei. 'Uâ hōro'a mai te Fare Raumaire 'i tô na mana'o 'i te parauraa mai ê « *nô te faatupu 'i te tata'uraa 'e te mau fatu tao'a 'o te fenua nei 'e 'ô te hinaaro nei 'e haapâpû 'i tô na roo 'o teie te rave'a pâpû nô te faaû 'i tô te fenua nei, nâ reira 'e tô Eropa mâ 'e nâ te ao nei* ».

Tauraa tarena haapiiraa a te tuatahi e te tuatoru

Ia au i te prau faaau i rotopu i a Porinetia e Farani « *na Porinetia e faaoti i ta na faatereraa tarena faauehia e te faatereraahau o te haapiiraa a farani, no te haapiiraa teitei e te ma'imiraa. E nehenehe ra ta na, ia au i to na mana, e faatano i ta na arata'iraa mai te au o ta na e mana'o ra e maita'i a'e no na* ».

I farani o pihia te mau tarena haapii a te tuatahi e te tuarua i te 26 o novema 2015. I 2018, ua ravehia te tahi mau faatanoraa no te mau piha 2 e 3 i roto i te tarena haapiiraa reo farani, te haapiiraa morare e tivira (EMC), te tua'aa e te teoterafi na reira te numeraraa, tapé'ahia mai te mau numera maita'i roa i a farani i roto 'i te mau tata'uraa na te ao nei i te pae o te haapiiraa no te haapaari atu a i te mau ite faufaa rahi : te tai'o, papa'i, nuera, e te faaturaa te tahi i te tahi.

Ua hinaaro o Porinetia e arata'i ato'a i teie mau tarenaraa ohipa, ua hinaaro ato'a ra i a māmarama e i a tu'ati e te tomoraa hapiiraa 2020-2021. te opuaraa e au e te māmaram o te mau tarena no Porinetia faaôhia te mau arata'iraa tarena, haaputu i te mau rave'a ei tarena amui, o te faa'ihie i te tai'oraa ta pupu. Te tahi, o te faatano ato'araa teie i te naturaraa o te mau tamarii o te fenua nei, no te haapii i te reo farani, te numera 'e te hapiiraa morare e tivira.

Na roto i teie mau tâpûpûraa ua faaôhia mai te mau piha 6 i roto i te tuhaa 3, no teie mau tauraa tarena ua faate te peretiteni o Porinetia i te ho'e epitetore i te faaterehau o te haapiiraa i farani, i te 3 o feppure 2020, te reira no te haapapu i te faufaaraa mau o teie mau parau tu'ite. Ua vauvauhia teie mau tauraa i mua i te mau mero o te tomite teitei o te haapiiraa i te 27 o novema 2019 e o tei horo'a mai i te mana'o farii.

Moni tauturu no te tereraa ohipa a te mau fare haapiiraa a te Hau

Ua faataa te Apooraahau i te moni tauturu no te tereraa ohipa a te mau fare haapiiraa a te Hau i Porinetia nei:

- Haapiiraa Ihitea no Vavau, no te heiva taure'a 2020, 900 000 toata ;
- Tuarua no Huahine no te heiva 2020, 1 700 000 toata ;
- Tuarua Henri Hiro no te heiva taure'a 2020, 588 013 toata ;
- Tuarua o Mahina no te heiva taure'a 2020, 930 000 toata.

-O-O-O-O-O-

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00